

Tizenötezer katolikus népnevelő van még hazánkban.

Ha munkába állnának, ennyi erő, ennyi tehetség, ennyi lelkesedés csakhamar megtertené a keresztény Magyarországot!

Gyürky Ödön.

Ki tanítsa a hit- és erkölcsöt a népiskolában?

Irta és az erdélyi róm. kath. tanítóegyesületek Szövetségének 1904. évi július hó 11-én Csíksomlyón tartott közgyűlésén fellelvasta: *Gyüresóvecz Károly*, tanító.

(Vége.)

Azt mondja az egyik érv, hogy nincsen semmi akadály annak, hogy a tanító tanítsa a hittant, mert erre őt mindesalá, mind iskolai neveltetése, de különösen a tanítóképzőben nyert kiképzése alkalmas teszi. Nem is említve különösebben azon körülményt, hogy sok katolikus iskolánál állami tanítóképzőintézetben végzett tanító működik, a kiknél a hitoktatásra való képesség kérdéses is lehet, azt felelem rá, hogy nem is a képesség hiánya teszi indokoltá, hogy a hitoktatást ne egyedül a tanító végezze, hanem az egyháznak, — hogy egészen röviden fejezem ki magam — a hitoktatásra való joga és kötelessége. Továbbá azt mondja, hogy ha a tanító kezéből kivesszük a hit- és erkölcs tanítását, akkor beáll nála a hitbeli süllyedés, elfelejti a legszükségesebb hittani igazságokat, elfeledi az erkölcsi törvényeket s az egyház elveszi benne a hívőt. Ha ez egyáltalán lehetséges lenne, akkor elég csak arra hivatkoznom, hogy a mai gyakorlat szerint ugyanis kötelessége a tanítónak, hogy a hitelemzési órákon jelen legyen és maga is foglalkozzék a hitoktatással, így hát ki van zárva az a különben is nagyon valószínűtlen feltevés, hogy a hitágazatokat elfelejti és vallás-erkölcsileg ellanyhul: de ez az állítás amúgysem bírhat semmi pozitív alappal, mert hiszen akkor — a mitől az Isten őrizzen — a katolikus hívők ezrei és milliói, a kik nem foglalkoznak

hitoktatással, szintén lanyhák volnának a hitben és erkölcsben, szintén nem tudnák a hitigazságokat és erkölcsi törvényeket, a mi még sines egészen így. Igaz az és vitán felül kell, hogy álljon azon tanelv, melyet az érvelés is kiemel, hogy a tanítást, a tanítást minden tárgyat a vallásos szellem lengje át és igaz az is, hogy pl. a történelem, olvasmánykezelés, földrajz, természetrajz, természettan stb. tanítása folytonosan alkalmat nyújt arra, hogy az Istenre, az ő végtelen mindenhatóságára, bölcsességére, jóságára utalhassunk, s hogy ezen alkalmak ügyes felhasználásával éleszthetjük tanítványainkban a hitet, reményt, az Isten és az emberek iránti szeretetet, de mindezeknek a teljesülése nem függ egyedül azon körülménytől, ha a hittant is az a tanító tanítja, a ki a többi tárgyakat. Ez már belevág a tanítóképzés kérdésebe, a vallásos szellemű tanítóképzőintézetek okvetetlen megtartásával nevelni kell azon intézetekben igazi vallásos érzelmű tanítókat, kik hivatásuknak fogják tartani, hogy a rájuk bízott gyermekekből szintén vallásos, becsületes polgárokat neveljenek. És vegyék a közös — a nem hitvallásos szellemű — iskolákat: én részemről semmi esetre sem bízom a hitoktatást egyedül ezen iskolák tanítóira, mert az tagadhatlan és sajnos valóság, hogy ezen iskolából hiányzik az igazi vallásosság malasztja és valljuk meg — a rossz olyan ragadós — az ezen iskolákban uralkó hit iránti közönyös szellem hatalmába kerítette az azokban működő tanítókat is s ha egyéb iskolákban kívánatosnak, ezekben feltétlenül szükségesnek tartom, hogy a hitoktatást a lelkész végezze, hogy a mi irt ezen iskolák szelleme azok növendékei szívében és lelkében hagy, azt legalább nemiképpen a lelkész hitoktatói tenykedése pótolja.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Az első álláspontot intenciójánál fogva megvetve, a második álláspontot — habár intenciója iránt lelkesedem és lelkesedünk mindnyájan katolikus tanterfiak, — de azt mint eszközt elhibáztottnak tartva, a harmadik álláspontot helyezkedem, mely a hit- és erkölcs tanítását — a katolikus népisko-

lakban létező állapotnak megfelelőleg — első sorban a lelkészre és mellette az osztálytanítóra közösen bizza. Szükségtelen feladat volna ezen álláspont mellett új érveket keresni, hiszen abban, kik a keresztény hitet és vallásosságot a haza alapjának, az állami lét „sine qua non”-jának tartjuk, mindnyájan egyetértünk, hogy az iskolában nemcsak tanítani, hanem vallás-erkölcsösen nevelni is kell, a minnek egyik eszköze gyanánt a hitoktatást tekintjük, de ha elfogulatlanul és a nemes céltől áthatatlanul gondolkozunk a kérdés felett, akkor abban is egyet kell értenünk, hogy a hitoktatás inkább fogja ezen célt szolgálni akkor, ha abban a lelkész is részt vesz. Ezen álláspont mellett bizonyít a katolikus egyháznak keletkezésétől folytatott gyakorlata, melynél fogva a hitoktatást mindenkor hivatása egyik főfeladatának tartotta, s így az egyház tradíciójával, rendeltetésével ellenkező azon intézkedés, mely a hitoktatást a lelkészek kihagyásával a világi tanítókra ruházná. És vajjon nem történhetné-e meg, hogy a tanító nem léven otthonos a mélyebb vallási dogmákban, a legjobb akarata mellett is esetleg az egyház szellemével ellenkező tanokat hirdetne és ez által kiszámíthatatlan kárt és rombolást okozna az ártatlan gyermeki lelkekben. Bizonyára ezen tekintetek és szempontok lebegtek a nagyméltóságú püspöki kar előtt, midőn a hitoktatás kérdését oly bölcsen, úgy az egyházi, mint a paedagogiai követelményeknek megfelelően rendezte. Mert a mostani gyakorlatna, azon rendelkezése, hogy a lelkész a hitelemző, megfelel az egyház tradíciójának, hivatásának; azon rendelkezése pedig, mely az osztálytanítónak a hitelemzési órákon való jelenlétét megköveteli, és a lelkész által előadott, megmagyarázott tananyagának beemlézését teszi feladatává, megfelel a paedagogiai követelményeknek és egyik alkalmas eszközt képezi azon feltételnek, hogy az iskola vallásos szellemű legyen, és hogy tanítója hasonló szellemű legyen, mint nevelő betölthesse feladatát.

Megvagyok győződve arról, hogy ezen kér-

megismerni, mert a tatos gyermek születése után hat hetes koráig hol hallá, hol galambhá, hol buzakalásszá, hol kenyérré változik. És ha a hat hét alatt az anyja senkinek sem mondja meg, hogy milyen az ő gyermeke, akkor a gyermek életben marad; de ha bárkinek is szól erről, akkor a gyermeke mindjárt megagyasodik és szölv nyelvén hal meg (t. i. utolsó percben beszé).
6. A hazajáró lélek. Az a hit is el közöttük, hogy a meghaltak lelke bizonyos körülmények között visszajár. Így ha valaki valamit elfogad és azt nem tartja meg, akkor az ő hitük szerint haláluk után sem lesz nyugta.

Volt egyszer két tovaros (jó barát), kik együtt nőttek fel; egyik minden dolgát ügyigazított, mint a másik s még azt is felfogadták, hogy egyszerre házasodnak meg. Ezután az egyiket elvitték katonának, a hol meg is halt. Az otthon maradt pajtása várt, a mig letelhárom esztendő s mivel ekkor sem nem jött haza a pajtása, sem három esztendő alatt nem hallott semmit magáról, azt gondolta, hogy az ő kedves tovarosa örökös kriminált (életfogytig tartó börtönbüntetést) kapott. Ezért nem várta tovább, hanem megházasodott. Lakodalma napján, épen mikor a násznagykalácsot az asztalra tették, megjelelt a jó barát lelke és beszélgetni kezdett a vőlegénnyel; később kihivta, hogy valamit akar mončani neki, künt ott várt a lova, arra felült s a vőlegényt az ölébe kapván, elvágatott vele. Utközben azt tanácsolta neki, hogy hunyja bé a szemit s addig ki ne nyissa, mig a lova meg nem botlik, ha szót nem fogad, akkor még rosszabbul jár. A vőlegény szót fo-

gadott s mikor a temetőbe értek, a lő megbottolt a gazdája keresztjében. Erre a vőlegény kinyitotta a szemét és esupán egyedül egy kedves kis sinka mező közepében találta magát. Nem volt körülötte semmi, de ha left volna, nem sokat ért volna vele, mert sötét éjszaka volt. Addig vigyázkodott, mig egy ösvényfelet vett észre s annak a végén meglátott egy szigorú gyertyavilágot. Elindult arra fele. Sok botorkálás után elérte azt. Egy kiesi ház ablakából pisláskolt ki a gyertya; abba bement. Egy öreg papot talált odabent; ez épen kellett neki, mert a lélek erősen készüldött ki a testéből. A pap hamarjában meggyóntatta; mihelyt ennek vége volt, mindjárt meghalt.

Igy jár, a ki nem tartja meg a szavát; nem érheti el, a mit el akar érni.

Halála után annak sines nyugta, a ki templomot rabol ki. Haza jár a lelke mindaddig, a mig valakinek meg nem mondja, hová dugta el a rabolt tárgyakat.

Egy ember kirabolta a falujabeli templomot. Az elrabolt dolgokat elásta a esürjébe. Senki sem gondolta, hogy ő lett volna a tolvaj. A rablás után egy esztendőre meghalt. Temetése után a lelke hétszer jár vissza, hét egymás után következő éjszaka hol kakas, hol kutya, hol maeska, hol egyéb állat képibe. A falu papja s falusfelei mindenkor szent processzióval kísérték vissza a sirjába, de ez sem használt semmit, a szegény jó lélek egy másik állat képében a következő éjjel megint haza látogatott. Hetedszer valahogy kibökkenette a processz-

zió előtt, hogy hol vannak elásva a szent tárgyak. Megtalálták s visszavitték őket a templomba s ettől fogva nem járt többé haza a lélek.
A lélek szele az ember halála után éjjelnappal hazajár kutya, maeska és más állatok képében.

Egyéb babonák köréből közlöm itt a következőket!

Megböjtölés. Ha valaki egy másikat rossz-akaratalag megkárosít, a káros megkárosítóján esüful megboszuhatja magát, mert nem kell egyebet tenni, csak meg kell böjtölnie a megkárosítót. Ettől aztan azt sokféle baj éri, söt bele is halhat a megböjtölésbe. Ha ártatlan böjtöl meg valaki, akkor e miatt a böjtölő hal meg, nem a megböjtölt.

Ha valakit megböjtölnek s a miatt meghal, halála után annyiszor jár vissza, a hány esztendőig élt volna, ha halála nem böjtöltek volna.

Egy embernek a malacca elbotázott s a Hermán János testvérinek udvarába került. Ott az asszony úgy megütötte a malacot, hogy mindjárt megdöglött. A malac gazdája böjtöl fogadott ezért a Hermán János testvére s a vége az lett, hogy egy esztendő leforgása alatt eltemették a Hermán János testvérét.

Nagy p e n t e k i b a b o n á k. Nagypénteken ki kell teríteni a ruhaneműt a napfényre, mert így a moly egész esztendőben nem fog semmi kárt tenni abban. Ki nagypénteken a szabad ég alatt a folyó vízben megferedik, annak a testén abban az esztendőben semmiféle sebek sem fognak kiütni.

dés eldöntésénél a szövetségi közgyűlés minden egyes tagját azon magaslatos szempontok vezérlik, hogy a népiszkolai hitoktatás legyen alkalmas eszköze a vallásos, hitbuzgó becsületes emberek nevelésének, legyen alkalmas előmozdítója az iskola vallás-erkölcsi szellemének, ugyanazert mondja ki határozatilag a m. t. közgyűlés, hogy a hit- és erkölcsstan népiszkolai tanításának kérdését úgy látja leghelyesebben rendezve, hogy azt a nagyméltóságú püspöki kar által kiadott tanterv rendelkezéseinek megfelelően első sorban a lelkes mint hitelemző az osztálytanító jelenlétében és az ő közreműködésével végzi, megjegyeztetvén, hogy az osztálytanítónak közreműködése nemcsak a beelemzésre, de a hitelemzőnek szükség esetén való helyettesítésére is vonatkozik.

Lelkem őszinte meggyőződése az, hogy a népiszkolai hit- és erkölcsstan tanításának ilyen kezelése meg fogja hozni a katolikus tantervű fiúk által annyira óhajtott erkölcsi eredményeket, hogy t. i. a keresztény hit lesz alapja az egész iskolai tananyagának és szelleme fogja áthatni a népiszkola egész működését, hogy így méltóan haladva a katolikus népoktatásügynek 900 éven át folytatott útján, a katolikus népiszkolák működése biztos záloga lesz a haza jövő felemelkedésének és virulásának!

A vizaknai plebános jubileuma.

Szentkatolnai Bakk Endre, Vizakna plebánosa a múlt vasárnap júl. 31-én tartotta áldozópapsága negyven éves jubileumát. A nevezetes évfordulót vallásos nemzeti különbség nélkül fényes ünnepség között ülte meg Vizakna és a furdőző közönség, mely alkalommal a kolozsvári „Ereklye Múzeum Igazgatósága”, a „Történelmi Lapok” szerkesztő bizottsága és a „Kolozsvári Honvéd-Egylet” így üdvözölte az ünnepelő plebánost:

Milyen tisztelt Főesperes Ur!

„Dr. Szöcs Géza tanár úrtól értesültünk arról, hogy Főtisztelendőség ma ünnepli meg lelkeskedésének negyvenedik évfordulóját.

Ha valaki a feszület előtt hamisan esküszik, abba helybe a gyertya megalszik (elalszik). Egy ember beteg volt s még sem állotta hamisan eskünni. Eskü előtt azt mondta, hogy ha hamis esküt teame, úgy vigyék ki őt onnét, mint egy halottat. Alig végezte el az esküjéből az utolsó szót, a gyertya egyszeribe kialudt a feszület mellett, a hamis esküvő pedig orrára esett és meghalt.

Ha valakinek a tehene megborjuzik, akkor három napig nem jó semmit kiadni a háztól: lisztet vagy sőt semmiképen sem szabad kiadni, mert a boszorkány a tehenet könnyen elfáthatja s e miatt a tehén elkálódik.

Ha a gője újságra malacozik, a malacok foggal jönnek a világra. Ilyenkor le kell vágni a fogikat, nehogy elragadják az anyjuk csicsét.

Holdtöltire semmi olyan növényt sem szabad vetni, a mi magnak van szánva, mert sok lesz a léhája. A káposztát és ecklát (takarmányrépa) pedig megeszni a bolha.

Kotlót holdfogytán ültetni, vagy ha halott van a házban, nem szabad, mert minden tojásba beledőlnek a csirke.

Napszentülte után ne engedjük, hogy bármit is a házból kivigyenek, mert a szerencsét s kiviszik vele és kár történik a házban.

Ha halálbogyokuzik a házban vagy a szomszédságban, akkor ez a hetedik nemzetig halált jelent. (Hetedik nemzet = heted ízig való rokonok.)

A halálbogyó tatos-madár, megütni nem jó. Az ember híhet az álmának, mert az elméje ott van, a hol látja az álmát.

Kolumbán Samu.

E nevezetes napon, habár csupán e sorokban is, a Kolozsvári Országos Tört. Ereklye-múzeum, a T. L. szerkesztő bizottsága és a kolozsvári Honvédegylet részéről a Főtisztelendőséget üdvözlők sorába állunk. Okunk van ezt tenni. A magyar közművelődés egyik legkiválóbb apostolát, a magyar hazafias érzés legteljesebb ápolóját s a nagy idők történetének és emlékeinek egyik leghivatottabb fölkennt munkavezetőjét tiszteljük Főtisztelendőségében.

Főtisztelendőség három évvel ezelőtt ott, a hol a magyar szó megszűnik, a hol a tovább hatolást égbenyilő erdőkösoruzta bércek fedik el, Oláhláposbánya vidékén első út-törője volt a magyar szónak, a magyar kulturának, első apostola a hazafias magyarnemzeti érzés fejlesztésének. Embertőlötti küzdelemmel itt, a hol egy időben semmi sem emlékeztetett a magyar hazára, megteremtette egy szép és folytonosan terjedő oázist a magyar szónak, a magyar érzésnek.

Jó ideig minden törekvése ellenzéssel találkozott Főtisztelendőségnek fent úgy mint lent, de szíves ereje legyőzte az akadályokat és hazafias lelkének varázsa még azokat is elbűvölte és megnyerte a magyar szónak s az egyháznak, a kik ajkán addig csupán vagy legtöbbszörre az idegen szó hangzott s akik azelőtt fasult közönyösséggel néztek a nemzet és egyház esőndes alvását.

Hogy Vizakna mit köszönhet Főtisztelendőségnek, aki saját anyagi erejével pótolva a hiányt, iskolát létesített, az istenházat a korszerű haladás fokára emelte, a hívek lelkébe pedig a nemes és vallásos, valamint a hazafias erények, tiszta és boldogító plántáit oltotta be és ápolta. Mindez külön lapra tartozik. Reszletes elősorolása vastag könyvet töltene be s mindenesetre irányító hatással lenne, a mennyiben Főtisztelendőség itt is úttörő és alkotó munkát végzett.

Reánk tartozik azonban annak e sorokban bár futólagos méltatása, hogy Főtisztelendőség a vizaknai hősök emlékét a nemzeti kegyelet számára kiemelte a megsemmisülés homályából és odaállította a késő unokák lelkesítésére és büzdítésére tárgyául. Emléket emelt Vizakna az 1849. február 4-én hősiességben elesett névtelen hősöknek s azok nevei nagy részét emberfeletti fáradtsággal és hangvaszorgalommal a nemzet kormányának Kiss Ernő által kiadott útatisztához hűen összegyűjténi igyekezett.

Főtisztelendőségnek magasan szárnyaló lelke, sas szemekkel bepillantott az elnyomatás ideje alatt földalatti odukból senyvedett magyar önvédelmi harcok Arad, Nagyszombat, Gyulafehérvár, Komárom, Olmütz s más sötét kazamatáiba és dohos börtöneibe. Az itt szenvedett hazafiakat a méltatlan gyötrelmekért és ártatlanul szenvedett mártíriumért legalább az emlékezet számára kiemelte, a történelem talapzatára helyezte, a hol halán-tekuk fölé száll az a gloria, melyet a hazáért és a nemzet függetlenségeért vívott küzdelem, önfeláldozás és súlyos megpróbáltatásért méltán megérdemelték.

Mindezekért az Ereklye-Múzeum igazgatósága és a Honvéd-Egyletten kívül a Történelmi Lapok szerkesztő-bizottsága is hálás elismeréssel adózik Főtisztelendőségnek.

A Főtisztelendőség puritán életében, mindig tervszerű, lankadatlan munkaságában egyebek mellett megvilágítandónak tartjuk e jubileum alkalmából azt, hogy ragyogó példaadása szerint, ime a legfensőbb kitüntetés nem arra szolgál, hogy annak átvétele után hazánk nem-

zeti ügyének és függetlenségének szolgálatától valaki eltérjen. A Főtisztelendőség működésének nemes példája intés arra, hogy a legmagasabb helyről jött kitüntetés csak lelkesítésül és buzdításul szolgáló eszköz a hazafias eszmék előrevitelére.

Midőn mindezek után Méltóságodat, mint a kolozsvári orsz. történelmi ereklye-múzeum tiszteletbeli tagját e szép ünnepen szeretetünk teljes melegevel üdvözlöljük, kérjük a Mindenható, hogy életét, egészségét és munkaerejét a haza, a nemzet, az egyház és társadalom javára az emberi kor legszélső határáig tartsa meg.

Kolozsvár, 1904. júl. 31-én.

Aláírták: Horváth Ignác, Esterházy Miguel 48-as százados tisz. elnökök. Nagy Pál honvédegyleti elnök. Gáman Zsigmond, Nagy Lajos kir. tanácsos adelnökök. Szentkatolnai Pál István apátkanonok. Székely Márton, Kuszók István, Persian Gerő, Biró Lajos kézdivásárhelyi főgimnáziumi tanár s még mintegy 50-en.

A jubiléus plebános ezen szavakkal köszönte meg ezen szép üdvözlőt:

Minél váratlanabb valamely megtiszteltetés és kitüntetés, annál kedvesebben hat az reánk; annál értékesebb előttünk s annál nagyobb hálára kötelező az előttünk.

Ezt mondhatja igénytelenségem azon magas szellemű s kitüntető üdvözlőt és szívvelyes üdvökívánatot véve, mellyel f. évi július 31-én megtiszteltettem s a mely engemet kimondhatatlanul megörvendeztetett 40 éves papságom jubileuma alkalmából!

Kimondhatatlanul kedvesen hatott meg ez engemet; — miért végtelenül nagybecsű és értékes is az előttem és nagy hálára lekötölező.

Az életben kulturális, hazafias és emberbaráti működésünk s fáradozásainknak legjobban eső barátja az elismerés.

Ezen általam nagybecsűlt jutalomban részesített a nagyérdemű Ereklye-Múzeum igazgatósága, a Történelmi Lapok szerkesztő-bizottsága és a Honvéd-Egylet. Mit kitüntetésül veszek, — de jelenül is tekintek annak, hogy 40 évi szolgálatom nem volt meddő s áldás nélkül eltűnő felhő! — — —

Egész valómból köszönöm a nagy megtiszteltetést, a melyben részesítettem. A minnek értékét magasra emeli az, hogy azon jeles hazafiaktól származik, kiknek hazafiság, dicső és magaslatos tettek tekintetében ezerszerre nagyobb és számosabb érdemök van, mint igénytelenségemnek.

Ismételten köszönve a szívvelyes üdvözlőt és igaz honfi szívből fakadt üdvökívánatot — maradok a leghálásabb érzélemmel.

A nagyérdemű Ereklye-Múzeum igazgatóságának, Történelmi Lapok szerkesztő-bizottságának és a Honvéd-Egyletnek

Vizaknán, 1904. aug. hó 1-én:

lekötölezettje:

Szentkatolnai Bakk Endre.

Délben, is:eni tisztelet után a mint Vizaknáról értesítenek, tisztelegtek az iskolák tantestületei, az egyháztanács, a különböző vallásfelekezetek papjai, az értelemiség, mely után nagyzenabassú közebed volt. — Mi részünkről is örömmel csatlakozunk a jubiléus plebános tisztelői sokaságához és azt kívánjuk, hogy a jó Isten, kinek dicsőségeért olyan sokat munkálkodott az Úr szőlőjében és a tudományok mezején — tartsa meg mindnyájunk örömére, és egyházmegyénk dicsőre sokáig, igen, igen sokáig!!

H I R E K.

— **Személyi hírek.** Szécsen Miklós gróf vatikáni nagykövetség Budapestre utazott és aug. 5-én látogatást tett gróf Tisza István miniszterelnöknel és Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternel. Budapestről családjához Tordaszentlászlóra tért vissza — a honnan csak az őszön október folyamán megyen vissza Romába. — Fábrián Sándor nagyprepost úr folyó hó 5-én hazaérkezett és Dr. Ujfalusi József apátkanonoktól, ki hosszabb nyári üdülésre Kászonjakabfalvára fog utazni, átvette az egyházkormányzati ügyek vezetését.

— **Miniszeri köszönet Majláth József grófnak.** Vallás- és közoktatásügyi miniszter Majláth József gróf perbenyiki nagybirtokosnak, a ki a karádi ref. hitközségnek népiskolái és államiskolái célokra 3000 korona értékű belteltet ajándékozott. köszönetét nyilvánította.

— **Prímícia.** Julius 31-én nagy ünnepségek között mutatta be első szent mise áldozatát Bukarestben Fischer Károly az ottani Lázár liceum tanára, kit püspök úrnok mult hó 24-én pappá szentelt. A ritka fénytel tartott ünnepélyen, melynek nagy része a Scola catolic de băteji — Calea Călărăsi 10 folyt le, Bukarest magyar katolikus világa és különösen az értelmiség rendkívül nagy számmal vett részt. — Az új misés pappá szenteltetésének előzményeiről és történetéről — sok mindent összeirtak a profán újságok, de mi itt is mint rendkívüli eseményben az isteni gondviselés bölcs intézkedését látjuk — a ki az ő választottait nem szokta elhagyni soha sem.

— **Szerencsétlenség.** Marosvásárhelyről írják: Julius 30-án Orbán Dénes és Jaross Béla segédlelkészek egy bérkoesi Mező-Sámsondra akartak utazni. A lovak, a mint a huszár laktanya előtt hajtottak el, megbokrosodtak és iszonyú sebességgel vágattak át a népes utcákon. Jaross a veszedelméből szerencsésen leugrott a kocsirol s így csak könnyebb sérüléseket szenvedett. Orbán Dénes a lovakat akarta megfektetni, de mint a Bodor hidon túl érték, egy szembe jövő kocsiba olyan szerencsétlenül ütköztek bele, hogy a kocsifordult és csaknem összevagdalta az utcán elterülő lelkészt. A hogy sikerült a lovakat megfektetni, az arra járók a plebiánára szállították az összetört lelkészt, — kit gondos kezelés alá véve néhány nap mulva operáltak.

— **Születési tanúsítvány.** A belügyminiszter rendelkezete szerint a jövő 1904—1905. iskolai évre eszközölt beiratásokhoz elégséges lesz az a tanúsítvány is, melyet az illetékes anyakönyvvezető díjtalanul tartozik kiállítani.

— **Rákóczi Ferenc szive.** II. Rákóczi Ferenc szívet az ő végrendeletében értelmében Rodostóból Franciaországba, a Grosbois faluban lévő Camadules-kolostorba vitték, ahol Rákóczi XIV. Lajos halála után néhány évet töltött a legnagyobb visszavonultságban. Most, hogy Rákóczi hamvait hazahozták, Raoul Chélard francia író, aki hosszabb ideig élt Magyarországon, régi okmányok és rajzok alapján felkutatta azt a házat, melyben Rákóczi Grosboisban lakott, sőt megállapította azt a helyet is, ahová II. Rákóczi Ferenc szívet temették. Chélard a párisi nemzet könyvtárban ráakadt a camadulesi barátok latin nyelven írt annaleszeire is, melyekben többször tétetik említés Rákóczi Ferencről és a VIII. kötet 65. oldalán Rákóczi szívének a kolostorban való eltemetése is le van írva. Itt a többi között a következők olvashatók,

Ebben az urnában pihen a szive a legszebb emlékeztető II. Rákóczi Ferencnek Erdély nagyfejedelmének, aki az Isten esodála-

tos bölcsességéből és rendelkezéséből az élet különböző változásai után az Úrhoz megtéte, Rodostóban, az Úrnak 1735-ik évben, április Sikkán, 59 éves korában:

Chélard mos ezeken a nyomokon kutat, hogy megtalálja Rákóczi szívet vagy legalább azt az urnát, melyben azt elhelyezték.

— **Verzereskulórmény püspök szobra Szamosújváron.** Kiss György bpesti szobrász-művész e héten Szamosújvárt járt. Látogatást tett Bárány Lukács kanonok-plebánosnál, kivel hosszabban tárgyalt a felállítandó Verzeres kulórmény püspök szobrának kivitele tárgyában. Kiss György a Verzeres kuló szobrot — elterelőg az eddigi kombinációktól — nem a főtér közepén, hanem a szobor méreteit figyelembe véve a templom főbejáratjától 20 méter távolságra véli felállítandónak, mert nézete szerint — a főtér közepén, minden háttér nélkül, annak művészi hatása elveszne. Az egész mű 5 méter magas lenne, az alak 2 $\frac{1}{2}$ méter és a talpazat is szintén 2 $\frac{1}{2}$ m. magasságot tenne ki. Azt hisszük, hogy a megvalósítástól már nem hosszú idő választ el, ismerte a szobor bizottság lelkes működését, a kivitel soká már nem késhetik. Ha a kivitel Kiss György művészre bízatik, ez is csak nyereség lenne Szamosújvár városára: számtalan remek munkán kívül az ő művészi képességét dicséri a pécsi Szepesti püspök emlékműve is, mely egyike az ország legsikerültebb és legtöbb művészi értékkel bíró szoborműveinek.

— **A hercegprímás dr. Zaffery missziójáról.** Nagy nehézségbe ütközött eddig dr. Zaffery Károly szalezi pap emberbaráti missziója a katolikus magyar gyermekek megmentése érdekében. A 26 magyar ifjú cavagliai (Biellesse, Italia) papképzőjére segélyt kért a szekesvárosi tanácstól (évi 7800 koronát), de alig remélhette e segélytazon okból, hogy a hatóság, mint olyan felekezett nélküli — habár még válasz a beadvány érdekében nem érkezett. Azért a katolikus egyháziakhoz és világiakhoz is fordult és kérte a katolikus szalezi támogatását. Ezt a támogatást azonban azért nem nyervehette meg egészen, mert talán — mint némelyek sajnálkozva emlegettek, dr. Zaffery nem igazolta magát a hercegprímás engedélyével. Most hát ezt is felmutatja. Im itt az igazolvány 2701—1004. Vaszary Kolos Ferenc, a római szentgyebáz áldozar bíbornoka stb. stb. Üdv az olvasónak! Alulírott ezennel igazolom, hogy Dr. Zaffery Károly a Don Bosco-fele szalezi társaság tagja áldozópap, előjáróinak engedélyével Magyarországon adományokat gyűjt Cavagliában Turin közelében, szent István magyar királyról nevezett és kizárólag magyarok részére felállított szalezi kollegium felségelyezésére, melynek rendeltetése a szalezi társaság magyar tagjainak nevelése s ezeknek segítségével Don Bosco társaságának hazánkban való meghonosítása azon célból, hogy a felügyelet nélküli ifjúság különösen nagyobb városokban vasár- és ünnepnapokon összegyűjtessék, a romlástól megóvassék s vallásérvölcsi nevelés által a társadalomnak megmentessék. Esztergomban, 1904 július 30. Boltizár József püspök, általános érseki helynök. (P. H.) Ezek után dr. Zaffery biztosan reméli, hogy ezután sem elvi szempontból, sem a hazafiság, sem az egyéni megbízhatóság szempontjából nem fog nehézségbe ütközni missziója, hanem minden aggály nélkül és minden habozás nélkül támogatni fogja őt a kath. pápáság, a kath. szejtő, a kath. világiak, abban a nagy műben, melynek a magyar nemzet jövőjére kiható horderejét kétségbe vonni nem lehet és a melyből a hajlott korú 64 éves Zafferynek csak a fáradság jutott ki. Adományok küldhetők

akár Cavagliába (Biellesse, Italia), akár dr. Zaffery Károly címére (IV. Borzútea I. Budapest), ahol azokat ő vagy megbízottja fölveszi.

— **A német kath. nagygyűlés programja.** A német kath. nagygyűlés részletes tárgysorozata ezen pontokból fog állani: Vasárnap augusztus 21-én, délután lesz a katolikus munkás-, legény- és iparos-egyesületek tüntető díszfelvonulása s utána a díszgyűlések. Este 8 órakor ismerkedési estély. Hétfőn, aug. 22-én, lesz az első zárt-ülés, délután szakosztályok ülésai a római kérdéssről, a missziókról, az egyesületi életéről, szociális kérdésekről, a karitásról, a tudomány-, sajtó- s művészetéről. Délután 5-kor első nyilvános nagygyűlés. Kedden a második zárt-ülés. Szakosztályok tanácskozása. Este nyilvános nagygyűlés a Festsalleban. Szerdán a harmadik zárt-ülés, délután a 3-ik nyilvános nagygyűlés. Este kertünnepély a Burschenschaftok részvételével. Csütörtökön a negyedik zárt-ülés, délelőtt 10-kor záró-gyűlés, delben bucsulakoma, délután közös kirándulás a Walhallához. A tagsági jegy 7 márka 50 pfennig, számozott ülőhelyre szólók külön 4 márkába kerülnek. A tagsági jegyekért celszerű Pamelek Henrik kereskedőnek írni Regensburgba, a ki azokat postafordultával megküldi, de a kirándulás rendezősége is szívesen vállalkozik erre. A külön ez alkalommal megjelenő „Festblatt”-ra 1 márkával lehet abonálni; már eddig is 6 ezernél több tag jelentkezett. Az ez alkalomra készülő Festsalle már javában épül, 3000 négyzetmeter területen fekszik, 8000 ülőhelyre számítva. A 30 m. széles főhajót 12 oszlop tartja. A terem magfssága 15 m. vízhatlan ponyvával van fedve. A szónoktól minden irányban 40 m. a hely. Ebből némiképp következtetni lehet a díszhelyiség óriási méreteire. Az egész alkotás szállítható s a jövő évben ugyanebből az anyagból építik fel a gyűléstermet. A regensburgi gyűlésen a magyar kiránduló társaság igen szép számban lesz képviselve. A jelentkezők között két képviselő, két kanonok, egy árvaszéki ülnök, több theologiai tanár s plebános, hitoktató, szerkesztő és egy munkás is van. Jelentkezni még mindig lehet Ernst Sándor dr. orsz. képviselőnel. A gyűlésen mint értesülünk egyházmegyénkbl Neurirer Ödön brassói apat-plebános és Schwörer Sebestyén brassói káplán szentszéki ülnök fognak résztvenni.

— **Keresztény munkás egyesület.** A „Közlövári Keresztény Munkás Egyesület” alapszabályait a m. kir. belügyminiszter 55008. szám alatt jóváhagyta és megerősítette. Az egyesület rendes nyilvános működését már megkezdette és nagy reménnyel tekintenek széles körben a jövő munkája elé. Hivatás helyiségei minden vasár és ünnepnap 11—12. és minden esütörtökön d. u. 6—7. a beiratkozásra a közönség rendelkezésére nyitva állanak.

— **Légy könyörület!** A galliciai Alt-Sandez mellett, benn a hegyek között fekvő, szegény lakosságú, Biegonice nevű helységben: a dűledező kis templomban — mely az 1580-ik évben épült az — összeomlás veszélye miatt: nem szabad istentiszteletet tartani. A lakosság szegénysége lehetetlenné teszi: új, habár szerény, Istenházat — a saját erejéből építeni. Kimondhatatlan és sajnálatos a lakosok kétségbeesése, mert megvannak fosztva az ima e menedékhelytől, hol oly sokan lelnék vigaszt a megpróbáltatás és bánat ellen, — új erőt merítve az élet küzdelmeihez. Tanácsalanygunkban — sajnos — más útát nem követhetők: mint a nemesen, és keresztényileg érző embertársaink jótékonyágához, és segélyéhez folyamodni. Tudatában vagyunk annak: hogy mi. — az elárasztó kérvények halmaza miatt — nagy áldozatot ki-

vánunk; de azt hisszük: hogy aligha van valaki oly szorult helyzetben, mint mi. A kegyes adomány nemcsak nekünk adatik, hanem ezzel építő anyag rakatik le az Isten dicsőségére, kinek bő égi áldása elmaradhatatlan lesz, lévén mindnyájunknak egy-egy főháza a Mindenhatóhoz. A templom-építés fenkelt művét célzó hozzájárulása végett: bátrak vagyunk, tiszteletteljes kérelmünkhez: tégladarabkákat melékelni, melyek a becses ismerős köreiben, pártfogoló meleg szószólása következtében: bizonyára értékesedni fognak. Az összes adományokat kérjük e címen küldeni: a biegonicei templom építő bizottságnak Alt Sanchez mellett Galicia. Nagyrabecsisülünk kifejezése mellett vagyunk a bizottság nevében: Rzesikowski János, Marczyk Mihály, Witowski József, Niemiec András plebános.

— **Új keresztény szociális röpirat.** A keresztény munkásnép felvilágosítására kitűnő röpiratot adott ki „Igaz Szó” szerkesztősége. A röpiratot Szalánczy Andor társszerkesztő írta. Határozott vonásokban megrajzolja a magyar munkálkodó nép helyzetét, a keresztény szocializmus és a szociáldemokrácia közötti különbséget. Fejtegeti a szervezkedés szükségességét és megjelöli annak módját. Végül pedig adja a magyarországi keresztény szociális mozgalom programját. A kitűnő füzet címe: Mi faj és mi kell a keresztény munkáságnak? Ára csak 6 fillér. Tömeges terjesztésre rendkívül ajánlatos. 100-an felüli megrendelésnél nagy árkedvezmény. Megrendelhető a pénz előleges beküldésével, illetve az „Igaz Szó” szerkesztőségében (Budapest, Práter u. 12. 1. 12.)

— **Nyári táplálkozás.** A test rendes hőmérséke 37 fok, egy pár fok eltérés már nagy veszedelmeket rejt magában, de szerencsére a test a saját melegét maga szabályozza. Ez az anyagcsere útján történik. A test melegének legfőlegesenben tényezője a táplálék. A nyári melegben nincs szüksége a testnek arra, hogy melegeit saját működése által is fokozza. Nyáron a testnek sokkal kevesebb hőigényt kell táplálék alakjában magába felvennie, mint télen és a főlegesen melegnek, vagy a test egészséges maradjon, el kell távoznia. Ez a kipárolgás és a vele járó lehűlés útján történik, de sokkal kevesebbet izzadnánk, ha a forró napokban az ételket jobban megválogatnók és mértékletesebbek volnánk. A friss fozelékek és gyümölcsök sokkal kevesebb hőt fejlesztenek ki s ezeknek tehát a nyári táplálkozásban nagy szerepet kellene játszani, míg a sok hűvös kerüendő. Ezenfelül pedig nyáron lehetőleg csak világos ruhát hordjunk.

— **Jubileumi zárandoklat.** Magyarország sz. Ferenc harmadrendesei a szeplőtelen fogantatás hitcikkelye ünnepélyes kihirdetésének 50. évében jubileumi zárandoklatot szerveznek Loreto Assisi és Rómába nagyméltóságú Császára György kalocsai érsek úr fővédnöksége alatt. — Indulás 1904. szeptember 29-én esti 8 óra 30 perckor. Utirány: Budapest—Fiume—Ancona—Loretto—Assisi—Róma és ugyanazon úton (Assisit kivéve) vissza. — Utazási díj Rómába és vissza: A vasuton I. oszt., a hajón diszterem 285 kor. A vasuton II. oszt., a hajón I. oszt. 233 kor. A vasuton III. oszt., a hajón III. oszt. 114 kor. Ezen árakban befoglaltatik: 1. Az utazás Rómába és vissza Budapestig. 2. Az I. és II. oszt. részt vevők számára koei a lorettoi állomástól Loretoig és onnan vissza. A III. oszt. utasok körmenetileg mennek föl Lorettóba itt mindenkinek szállás, étkezés nélkül, a III. oszt. utasok az előbbi mód szerint mennek vissza a lorettoi állomásig. A podgyászok szállításáról

itt gondoskodikva leend. 3. Mind a három oszt. utasok részére koei Assisiba és onnan vissza az állomásig. 4. 6 napi teljes ellátás Rómában és éjjeli szállás. Az I. és II. oszt. utasok a szállodákban, a III. oszt. utasok a Santa Mártában helyeztetnek el. 5. Rómában koei a vasúti állomástól a szállodáig és vissza. 6. Vezetés, a pápai muzeumba jegy. A zárandoklat vezetősége elfogad jelentkezőket 1904. szeptember 1. napjáig. Jelentkezhetni Fötiszt. Trefán Leonhárd urnál. A „Szent Ferenc Híröké” szerkesztőjénél (lakik Marosvárhelyen, sz. Ferenc zárdában) vagy Dobozy János plebánosnál (lakik Dávodon, Bácsm.), akikhez előlegkép, biztosítás végett a jelentkező I. oszt. zárandokok 85 kor., II. oszt. zárandokok 60 kor., III. oszt. zárandokok 40 koronát beküldeni sziveskedjenek. Ha valaki Flórenc, Bologna, Velence felé és onnan Fiuméba hajón akar jutni, az I. oszt. utasok 30 kor., a II. oszt. 20 kor. és III. oszt. utasok 14 koronával többet fizetnek. Az utirányt változtató zárandokok felkértenek, hogy ezen szándékukat még szept. 1-je előtt a rendezőséggel tudassák. Kelt Dávodon (Bácsm.) 1904. aug. 1. a rendezőség nevében: Dobozy János, plebános.

— **A zsidóság száma.** „Jüdische Statistik” címen érdekes könyv jelent meg Németországban, a melyből közöljük a következő adatokat: Oroszországban lakik legtöbb zsidó, számszerint 5.082.000, ezután Ausztria-Magyarország következik 1.994.000 zsidó lakossal. Németországban 590.000, Romániában 269.000, Afganisztánban 184.000, Németalföldön 204.000, Franciaországban 86.000, Törökországban 82.000, Palesztinában 78000, Kaukázusban 58.000, Abessinában 50.000, Olaszországban 47.000, Tuniszban 45.000, Perzsiában 35.000, Szibériában 34.000, Délafrikában 30.000, Bulgáriában 28.000, Egyiptomban 28.000, Indiában 22.000, Arabiában 20.000, Kanadában 16.000, Svájcban 13.000, Belgiumban 12.000, Görögországban 8400 zsidó van. A zsidó faj számát a statisztika 10.597.900-re teszi. Mivel a zsidóságot Oroszországban egyre szigorubbán üldözik, Magyarországon pedig tart karokkal fogadják, nem lehetetlen, hogy valamikor Magyarország lesz élén ennek a szomorú statisztikának.

— **Igaz Szó.** keresztény-szociális munkásújság. Mutatványszám ingyen. Minden két hétben legalább 12 oldalnyi terjedelemben megjelenik a keresztény munkájesületek hivatalos központi lapja, az Igaz Szó. Az állandóan magas színvonalon tartott, érdekesen összeállított lap, a melynek munkatársai hazánk legkitünőbb keresztény írói, behatóan foglalkozik minden szociális kérdéssel. — Felelős szerkesztője Haller István, társszerkesztők: Szalánczy Andor gyári munkás és Kuna András földműves. — A lap ára egy évre csak két korona. Megrendelési cím: Igaz Szó szerkesztősége Budapest VIII. ker., Práter utca 12., I. em. 12.

— **Kérelem.** A szerdahelyi róm. kath. templom főoltára és orgonája javára kibocsátott gyűjtővek legnagyobb része még vissza nem érkezvén, alázatos tisztelettel kérem az egyházmegyei főtisztelendő papságot, a méltóságos igazgató tanács tagjait és tekintetes főgondnok urakat, kegyeskedjenek a kezeik közt levő gyűjtőveket, ha mindjárt mit sem sikerült volna gyűjtenők, a kibocsátó plebánia hivatal címére mihamarább visszaküldeni, hogy az elszámolás eszközölhető legyen! Szerdahely, 1904. július hó 24-én. A róm. kath. plebánia hivatal. Kiss József, lelkész.

— **Olvasunk és terjesszük** az Uj Lap című egyetlen keresztény kétfülles politikai napilapot. Kiadja a katolikus Egyesületek Or-

szágos Szövetsége. Szerkesztik: dr. Gyürky Ödön főszerkesztő és Petrassevich Géza felelős szerkesztő. Az Uj Lap minden állást- és eszlédközvetítő hirdetés teljesen díjtalanul közül, tehát minden munkanélküli és minden munkást kereső elérheti célját teljesen ingyen és könnyen, ha hirdetését az Uj Lap kiadóhivatalához beviszi vagy beküldi. Egyes szám ára 2 fillér. Kapható minden tőzsdében és minden újságárúsnál. — Előfizetési ára Budapesten egy óra 60 fillér. Vidéken egy óra 1 korona 10 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28a. alatt.

— **Felhívás és kérelem katolikus magánkiadókhöz.** A Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala a Társulat intézőinek elhatározásából legközelebb egy nagy, modern Sortiment-könyvkereskedéssel fog kibővíteni. Ezen üzlet a belváros legelőkelőbb részében (IV., Kecskeméti-utca 2. sz.) folyó év augusztus havában nyílik meg. Feladatunkká tűztük első sorban a magyar katolikus irodalmat könyvkereskedésünkben összpontosítani, hogy azt így az olvasóközönségnek könnyen hozzáférhetővé tegyük. Eddig az egyes magánosok által nyomtatott és kiadott katolikus irodalmi termékek könyvárusi úton alig voltak megszerezhetőek, miután nemcsak azok megjelenési helyéről, kiadójáról: de a munka megjelenéséről sem bírtak tudomással a könyvkereskedők, sőt a közönség sem, mely utóbbira pedig minden magánkiadónak különösen számítani kellett, ha a kiadásában megjelent munkája számára fogyasztókat óhajtott találni. Szándékunk a magánkiadásban megjelent katolikus műveket nemcsak könyvkereskedői úton, de hirdetésünk útján is terjeszteni és ismertetni: ezzel szolgáltat vélünk tenni úgy a katolikus irodalomnak, mint a magánkiadónak és a katolikus olvasóközönségnek. Ezt azonban csak azon esetben tehetjük, ha a magánosok kiadásában megjelent katolikus munkák mind nálunk készletben lesznek, miáltal elértenek, hogy minden könyvkereskedő épügy, mint a katolikus olvasóközönség, tudná, hogy bármely katolikus irodalmi munkáért vagy könyvért csak egy helyre, a Szent-István-Társulat könyvkereskedéséhez kell fordulnia. Ez megkönnyitene az egyeseknek bármely kath. könyv beszerzését, a magánkiadónak pedig lehetővé tenné kiadványaikat kevesebb fáradsággal intenzívebb mérvben terjeszteni. Ezekre való tekintből felhívjuk és kérünk mindenkit, kinek kiadásában katolikus munka jelent meg, küldjön kiadványából 5—10 példányt hozzánk bizományba; ha a készlet elfogy, újabb példányokat magunk fogunk kérni. Minden katolikus magánkiadó saját érdekében eszelekszik, ha ezen felhívásunknak, kérelmünknek eleget tesz. A bizományi kezelésért, továbbá tekintettel arra, hogy könyvárusoknak a bolti árból 25%-ot kell adnunk — 30% engedményt igényelünk; az elszámolás, az eladottak árának kifizetése, évenként egyszer, április hónapban történik. A könyvetek alulírott címre kérjük küldeni. Tisztelettel a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala r. t. (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

Felhívás előfizetésre.

Huszonhetedik évünknek is letűnt immár az első fele s most a második felév küszöbén ismételtén beköszöntünk olvasóinkhoz. Huszonhét év egy vidéki újság életében sokat jelent. Jelenti, hogy a lap, mely ezt a szép pályafutást tette, valóban hezagot pótol s jelenti, hogy feladott alulírott címre kérjük küldeni. Tisztelettel a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala r. t. (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

lemből diadalmasan került ki, mert a cél, melyet maga elé tűzött, nagy és magasztos volt és e cél elérése érdekében önzetlenül s becsületesen dolgozott és fáradozott.

A *katholicizmus és a magyar nemzeti eszme* volt felírva zászlónkra s mi ezt a zászlót mindig magasan lobogtattuk. Előretörésünkben nem lankasztott közönyösség, sem egyéb akadály.

Az új fényben ismét ilyen feliratu zászlóval jelenünk meg s bizalommal és erős reménységgel kérjük t. olvasóinkat és barátainkat, hogy anyagi és erkölcsi támogatásukkal tegyék könnyebbé a küzdelmet s biztossá a szép eredményt.

Ajánlják lapunkat ismerőseiknek, társas köröknek, szerezzenek mentől több előfizetést — mi e szívességért a lehető legjobbat igyekszünk nyújtani.

Az egyetlen katolikus lap vagyunk az erdélyi részeken, egymagunk vagyunk hívatta egyházmegyéink érdekeivel szeretettel, őszinteséggel, s mindig a használat célzatával foglalkozni. Tekintse tehát lapunkat minden katolikus igaz barátjának, szükség esetén önzetlen tanácsadójának.

Programmunk ismeretes. Nem adunk hozzá semmit, röviden kifejezhetjük: *pro ecclesia et pro patria!*

Lapunk előfizetésének díja a lehető legesekélyebb.

Egy évre 8 K.

Fél évre 4 K.

R. k. kántorok és tanítók évi 4 K. kedvezményes áron kapják.

A szerkesztőség.

A magyarországi lat. és gör. szert. róm. kath. tanítók segélyalapja vagyonáról

a kezelő egri főkapitán által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált 1903. évi számadás kivonata.

Vagyonállás 1902. év végén. 1. 4°/o-kal kam. magyar járadékkötvényekben (névérték szerint) 125.000. korona. 2. Cherny Antal egykori nagyrippényi alesperes-plebános alapítvány 4°/o-kal kam. magyar járadék kötvényekben (névérték szerint) 25.000. kor. 3. 4²/10°/o-kos egysz. osztr. államkölesönkötvényekben (névérték szerint) 11.000 forint vagyis 22.000 kor. 4. 6 db. bazilika sorsjegy a 17 kor. 102 kor. 5. Magán kötelezvényen 100 kor. 6. Takarékpénztáraknál 4¹/2°/o kamatra tőkésítve 28.000 kor. 7. Készpénzmaradvány 8.090 kor. 54 fill. Összesen 188.492 kor. 54 fill.

I. Fejezet. 1903. évi bevétel. 1. §. A múlt évi készpénzmaradvány 8090 kor. 54 fill. 1. §. összege 8090 kor. 54 fill.

2. §. Az egyházmegyéek gyűjtéseiből befolyt: a) Az esztergomi érseki megyéből 839 kor. b) Az egri érseki megyéből 586 kor. 73 fill. c) A besztercebányai püspöki megyéből 104 kor. d) Az eperjesi gör. szert. kath. püspöki megyéből 229 kor. 96 fill. e) Az erdélyi püspöki megyéből 200 kor. f) A győri püspöki megyéből 91 kor. g) A kassai püspöki megyéből 100 kor. h) A nagyváradai lat. szert. püspöki megyéből 125 kor. 40 fill. i) A nagyváradai gör. szert. kath. püspöki megyéből 30 kor. k) A nyitrai püspöki megyéből 200 kor. l) A pécsi püspöki megyéből 291 kor. m) A roznányi püspöki megyéből 107 kor. 88 fill. n) A székesfehérvári püspöki megyéből 44 kor. o) A zepesi püspöki megyéből 202 kor. p) A szombathelyi püspöki megyéből 370 kor. q) A veszprémi püspöki me-

gyéből 115 kor. 16 fill. r) A panonhalmi főapátság egyházi területe részéről 46 kor. 2. §. összege 3682 kor. 13 fill.

3. §. Tökek (értékpapírok és takarékpénztári betétek) kamataiból 7316 kor. 76 fill. 3. §. összege 7316 kor. 76 fill.

4. §. A conversio alá került és készpénzben való visszafizetésre felmondott 1000 és 100 forint, együtt 1100 forint n. é. 4²/10°/o-kos osztr. államadóssági kötvények értékének és kamatainak visszafizetéséből 2230 kor. 88 fill. 4. §. összege 2230 kor. 88 fill.

5. §. Végrendeleti hagyományból: Nehai Daniellik János val. püspök, egri főegyházi olvasó-kanonok végrendeleti hagyományának második egyszersmind utolsó részlete 1159 kor. 27 fill. 5. §. összege 1159 kor. 27 fill.

A bevételek összesítése: 1. §. összege 8090 kor. 54 fill. 2. §. összege 3682 kor. 13 fill. 3. §. összege 7316 kor. 76 fill. 4. §. összege 2230 kor. 88 fill. 5. §. összege 1159 kor. 27 fill. Összes bevétel 22479 kor. 58 fill.

II. Fejezet. 1903. évi kiadás. 1. §. Az 1903. évben felosztás alá eső (alapsz. 6. és 7. §§.) összeg számlájára: a) A közp. bizottság által megszavazott ösztöndíjak címén kiadott 3872 kor. 40 fill. b) Segély- és gyámpanzokra, valamint a szegénysorsú tagok gyamolítására 5098 kor. 32 fill. c) Az orsz. kath. tanítói árvaházat illető hányad címén az árvaház külön kezelt alapjába áttettett 1019 kor. 67 fill. 1. §. összege 9990 kor. 39 fill.

2. §. Tőkésítésre: Vasároltatt és a tökek közé sorozottat 4000 korona névértékű 4°/o-os járadék kötvény, vásárlási ár a lejárt kamatok kiegyenlítésével 4024 kor. 18 fill. 2. §. összege 4024 kor. 18 fill.

3. §. Különfélekre (nyomdai, postai stb. stb. költségek) 31 kor. 24 fill. 3. §. összege 31 kor. 24 fill.

A kiadások összesítése: 1. §. összege 9990 kor. 39 fill. 2. §. összege 4024 kor. 18 fill. 3. §. összege 31 kor. 24 fill. Összes kiadás 14045 kor. 81 fill.

Mérleg: Összes bevétel 22479 kor. 58 fill. Összes kiadás 14045 kor. 81 fill. 1904. évre átvendő készpénzmaradvány 8433 kor. 77 fill.

A segélyalap vagyonállása 1903. év végén: 1. 4°/o-kal kam. magyar járadékkölesönkötvényekben (névérték szerint) 129.000 kor. 2. Cherny Antal egykori nagyrippényi alesp. plebános alapítványa 4°/o-kal kamatozó járadék kölesönkötvényekben (névérték szerint) 25.000 kor. 3. Hat db. bazilika sorsjegy a 17 kor. 102 kor. 4. Magán kötelezvényen 100 kor. 5. Takarékpénztárakban 4°/o kamatra tőkésítve 28.000 kor. 6. Készpénzmaradvány 8.433 kor. 77 fill. Összesen 190.635 kor. 77 fill.

A létesítendő országos katolikus tanítói árvaház alapjáról a kezelő egri főkapitán által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált 1903. évi számadás kivonata.

Vagyonállás 1902. év végén. 1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölesön jegy (névérték szerint) 100 forint, vagyis 200 kor. 2. 4°/o-kal kamatozó magyar járadék kötvényekben (névérték szerint) 50700 kor. 3. 4°/o-kos földterhentesítési kötvényekben (névérték szerint) 8300 frt. vagyis 16600 korona. 4. Takarékpénztárban 4¹/2°/o kamatra tőkésítve 11200 kor. 5. Készpénzmaradvány 655 kor. 84 fill. Összesen 79355 kor. 84 fill.

I. Fejezet. 1903. évi bevétel. 1. §. A múlt évi készpénzmaradvány 655 kor. 84 fill. 1. §. összege 655 kor. 84.

2. §. Az egyházmegyéek gyűjtéseiből: a) Az esztergomi érseki megyéből: Lollok Lénárd bu-

dapest-lipótvárosi lelkésztől 1 db. 1891. november 7-én kelt budapesti takarékpénztári betétkönyv 54 forint tőkeről 108 kor. b) Az egri érseki megyéből 5 kor. c) A roznányi püspöki megyéből 204 kor. 63 fill. 2. §. összege 317 kor. 63 fill.

3. §. A segélyalap 1903. évben felosztás alá eső jövedelméből az árvaház pénztárába áttettett: A szabályszerű 1/10 rész címén 1019 kor. 67 fill. 3. §. összege 1019 kor. 67 fill.

4. §. Tökek kamataiból 3166 kor. 4. §. összege 3166 kor.

A bevételek összesítése. 1. §. összege 655 kor. 84 fill. 2. §. összege 317 kor. 63 fill. 3. §. összege 1019 kor. 67 fill. 4. §. összege 3166 kor. Összes bevétel 5159 kor. 14 fill.

II. Fejezet. 1903. évi kiadás. 1. §. Tőkésítésre: A tökek közé sorozottat az I. fej. 2. §. alatt bevételezett Lollok-fele takarékpénztári betétkönyvön elhelyezett 108 kor. Vasároltatt 1700 forint, vagyis 3400 korona névértékű 4°/o-os földterhentesítési kötvény, vásárlási ár 3360 kor. 90 fill. Vasároltatt 1300 korona névértékű 4°/o-os járadék kötvény, vásárlási ár 1296 kor. 68 fill. 1. §. összege 4765 kor. 58 fillér.

2. §. Különfélekre: Ez évben semmi sem adatott ki —. 2. §. összege —.

A kiadások összesítése: 1. §. összege 4765 kor. 58 fill. 2. §. összege —. Összes kiadás 4765 kor. 58 fill.

Mérleg: Összes bevétel 5159 kor. 14 fill. Összes kiadás 4765 kor. 58 fill. 1904. évre átvendő készpénzmaradvány 393 kor. 56 fill.

Az árvaház alapjának állása 1903. év végén 1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölesönjegy (névérték szerint) 200 kor. 2. 4°/o-kal kam. magyar járadék kölesönkötvényekben (névérték szerint) 52000 kor. 3. 4°/o-os földterhement, kötvényekben (névérték szerint) 10000 frt, vagyis 20000 kor. 4. Takarékpénztáraknál 4°/o-os kamatra tőkésítve 11200 kor. 5. Egy budapesti takarékpénztári betétkönyvön 1891. november 7-től elhelyezett 108 kor. 6. Készpénzmaradvány 393 kor. 56 kor. összesen 83.901 kor. 56 fillér.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* „A bérmálás szentségének szertartása” című praktikus füzet új kiadásban, bővítve, egész a jelenkor szükségleteihez alkalmazva jelent meg Papp György könyvnyomdájában Gyulaféhérvárt. A csinos kiállítású füzetet, melynek ára 6 fillér, ajánljuk az érdeklélőknek urak szives figyelmébe. A füzet különösen a nép kezébe adva, teszen kitünő szolgálatot. Nagyobb megrendeléseknél tetemes árkedvezmény.

* *Hitszónoklati Folyóiratnak* július-augusztusi száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Pünkösöd után IV. vasárnapra. Az egyház áldásos kihatása az emberi élet összes viszonyaira. Bányász J. Endre s. lelkésztől. — Szent Alajos ünnepére. Sz. Alajos szüzi tisztasága és alázatosságáról. Bányász Endre bajnai s. lelkésztől. — Pünkösöd után V. vasárnapra. A békeszeretetről, valamint annak ellenségei és jóbarátairól. Farkas Zsigmond hangácsi plebánostól. Beköszöntő beszéd lelképáztári beiktatásra. A hitet tartásukat meg, szeressétek egymást. Szerény Viktor gör. kath. plebánostól. — Szent Áldozás alkalmával: a) meg kell tisztítani a szívet öszinte bánat által; b) szívünket buzgóságra kell hangolni; c) végre hátat kell adni. Damó Alfons sz. f. r. hitszónoktól. — Pünkösöd után VI. vasárnapra. Az isteni mindenhatóságról. Jankó Antal

sárfalvi plebánostól. — Pünkösöd után VII. vasárnapra. A rossz keresztényekről. Karkec L.-tól. — Pünkösöd után VIII. vasárnapra. Az alalmaz-nalkodásról. Karkec L.-tól. — Paulai sz. Vincze napjára. Legyen a keresztény a szeretet apostola, Sipos Agoston budapest-ferencvárosi s.-lelkészétől. — Pünkösöd után IX. vasárnapra. Az Isten hetedik parancsáról. Karkec Lajostól. — Pünkösöd után X. vasárnapra. Sokan igazaknak tartják magukat, pedig nem azok. Sípóss Ágoston budapest-ferencvárosi s.-lelkészétől. — Pünkösöd után XI. vasárnapra. A hazugságról. Pál Emil debreceni s.-lelkészétől. — Szent Lőrinc vértanú napjára. Arról a kettős koronáról, mely sz. Lőrinc homlokán látható. Sípóss Agoston budapest-ferencvárosi s.-lelkészétől. — Pünkösöd után XII. vasárnapra. Miért köteleességünk minden embert szeretni? Jankó Antal sárfalvi plebánostól. — Esketési beszéd. A házasságban nincs annyi a jóból, mint ahogyan azt az ember gondolja. Jankó Antal sárfalvi plebánostól. — Nagyboldogasszony napjára. Mária menybe ment, ha hozzá el akarunk jutni, kövessük őt. Bányász Endre hajnai s.-lelkészétől. — Szent István király ünnepére. Elmékedés Istvánról, mint szentről és magyar hazafiról. Nemeskei Andor békés-esabai plebánostól.

* Az *átterésekről* praktikus irányú füzet jelent meg. Felöllel minden újabb idevonatkozó törvényes intézkedést és eljárási módozatot és azért a gyakorlati lelképásztorkodás terén különösen fiatal kezdő lelkészeknek hézagpótló munka. Megrendelhető Dunay Jánosnál, Budapest, István-hegyi út 33. szám. Ára 20 fillér.

* Az *Örökimádás* c. katolikus folyóirat július (7.) száma rendkívül dúsz tartalommal jelent meg, melyből különösen kiemelendők a kö-

vetkező cikkek: Tartalom: Az igaz élet titka. — Ejjeli szentségimádás. — Leányiskolák az oltaregylet szolgálatában. — Régi történet. — Kimutatás a budapesti központi oltaregylet által 1904. évben ajándékozott tárgyakról stb. E valóban életre való folyóirat a központi oltaregylet (Budapest, IX. ker., Rákos-utca 5. sz.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 5 korona. — Ajánljuk t. előfizetőink pártfogásába.

* *Megjelent*. Szent Ferenc Hírnökének júliusi száma a következő gazdag tartalommal: Vezércikk. Aureustól. — Szerettek Szűzanyám. (Költ.) P. Peregrinustól. — A harmadrendi testvérek élete. P. Kiss Arisztódtól. — Páduai szent Antal. Dr. Hirschler Józseftől. — Vannak-e ma is hamis proféták? n. Erenyiskola P. Arisztódtól. — Szent Ferenc Atyánk. Placidustól. — A szabadgondolkodók. P. Lonesár Lukáestől. — Az öregség botja. (Költ.) Babik Józseftől. — Szent Péter ketelkedése. Laurától. — A szent keresztéről. Babik Józseftől. — Isten úja. Frafer Minimustól. — Római zarándoklatom. P.

Stiller Bernardintól. — A gyergyószárhegyi zárdá örömmünnepe. P. Dénestől. — Duns-Skót János. P. Ungváry Antaltól. — Gyakorlati keresztény. Lamberttől. — Rendi élet. — Különfelék. — Bücsus napok. — Szerkesztő postája. — A sok szakértelemmel és buzgósággal szerkesztett hitbuzgalmi havi folyóiratot minden alkalomkor szívesen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Nem volna szabad szent Ferenc fiainak ezen terméke, hogy egyetlen kath. pap asztaláról is hiányozzék. Karoljuk fel, terjesszük, adjuk a népek is, hogy olvassa Szent Ferenc hírnökét, — sok buzgalmat és lelki gyönyörűséget fogunk belőle meríteni.

A szerkesztő üzenete.

B. F. Nem tudtuk az egészet összehangba hozni és azért sajnós a közléstől el kellett állanunk. Igen sok dolgot van benne szó, tüzetes átdolgozást kíván. Üdv!

Kiadóhivatal üzenete.

O. I. Vágás. Pályázati hirdetés egyszeri közlés díja 2 Korona.

Szerkesztésért felelős Kopatz Gergely.

A bérálás szentségének szertartása. Új kiadás.

Egy füzet ára 6 fillér.

Kapható: Papp György Könyvnyomtatójában Gyulafehérvárt.

Pályázatok.

— A *bétau* községi elemi népiskola tanítói állásra pályázat hirdetik. — Javadalma: államsegélyből 725 kor., 5% iskolai pótdoból 37 kor., tandíjből 38 korona; az arra jogosultaknak a korpótléket az állam fizeti; egy szobás lakás, konyha és pince, szép veteményes kert, gazdasági épületek, legeltetési jog. Köteleessége: I. — VI. osztályú fiú és leány növendékeknek tanítása, a növendékeket köteles vásár- és ünnepnapokon misére az anyaszentegyház templomába vezetni, délután pedig az iskolában vesernyit tartani, ha a községben kápolna fog építtetni, ott a segédkantori teendőket végezni, a hitoktatást a lelkész felügyelete alatt vezetni. Ezen állásra csakis róm. kath. okleveles férfitanítók pályázhatnak. Fölszerelt kérvények augusztus hó 15-ig a bétau (Udvarhelym. u. p. Bögöz) községi iskolásoknak küldendők. Az állás szert. 1-én elfoglalandó.

Orbán János,
lelkész, iskolaszéki elnök.

— A *csikésatószegi* rk. elemi népiskolánál egyik tanítói és segédkantori állás megüresedvén, arra 177 kor. 76 fillér kepeváltság, 622 kor. 24 fillér községi fizetés pótlék, 30 korona stóla, 1 szoba, konyha és veteményes kertből álló javadalmazás mellett f. évi augusztus 15-ig terjedő határidővel ezennel pályázatot hirdetek.

A megválasztandó tanítónak köteleessége leend az 1—2 osztályosokat önállóan, az ismétlőket főlváltva tanítani, segédkantori teendőket pontosan végezni s a községi falkolát kezelni, melyért évenként 40 korona tiszteletdíjat fizet a község.

Csikésatószeg, 1904. július 17.

Bálint Lajos s. k.
plebános, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

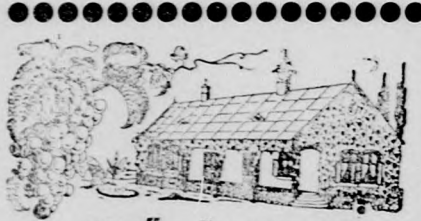
Az erdélyi püspöki uradalomban a megüresedett

erdőtiszti állásra

pályázat nyíltatik. Ezen erdőtiszt kezelése alatt fog állani az erdélyi püspöki uradalomnak Alsó-Fehérvármegyében fekvő mintegy 11.000 hold kiterjedésű erdősége s egyuttal hivatalos köteleessége leend az urbéri elkülönítések folytán az uradalomnak jutott mintegy 3000 hold erdőségről a rendszeres üzemtervet megkészíteni. Ezen állás elnyeréseért csak oly elsőrangú egyének pályázhatnak, kik: 1. római katolikusok, 2. fedhetlen előéletűek, 3. Az erdőakadémia tanfolyamot jó sikerrel bevégezték, az erdészeti államvizsgát letették, belföldön s legalább 4—5 évről, főképp erdőrendezési szolgálatról szóló bizonyítványt mutatnak föl. A végzett tanulmányokról, az államvizsgáról és eddigi hivatalos működésükről szóló hiteles bizonyítványokkal fölszerelt, keresztlevéllel s a szolgálathoz megkívántatott ép erős testalkatról szóló bizonyítványokkal ellátott és sajátkezüleg irt folyamodványok legkésőbb **augusztus 22-ig** küldendők be. Az állomás legkésőbb október 1-én elfoglalandó. Ezen álláshoz a következő járandóságok vannak kötve: 1. készpénzfizetés 1600 korona, 2. 2 darab tehéntartásra 320 korona, 3. 10% jutalék a tiszta jövedelem után, 4. 4Sm³ tűzifa, 5. természetbeni lakás kerttel Gyulafehérvárott, 6. 6 hektóliter bor, 7. szolgálati fogat.

Gyulafehérvárott, 1904. július hó 20-án,

Jószágigazgatóság.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, bár kuszó természetű) mert nagyobbresze ha meg- nő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkifünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legeseké- lyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezen- kívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekelb. díszre, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részek- ből. Ez a legháladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fény- nyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki ezimét egy levelezőlapon tudatja.

Czím: Ermeleki első szőlőültványtelep Nagy-Yágya, Székelyhíd. u. p.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí- orvos-fele

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fuffajást, fül- és nagyothallást, meg idült esetek- ben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárban. DEBRECZEN.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad, Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatott 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi eremmel kitéüntetve.

Ajánljuk kitünő hangu és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnyvel is bírnak, hogy a **templom ned- vessége** nincs befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzle- letünköl 450-nél több **uj orgona** mű került ki.

Raktáron kitünő hangu **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenemű **javitásokat, hangolásokat és át- építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosan kitéüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá- gos műfes- tetzeti és iparműve- szetiintézet.

Alapítottatott 1887-ben

Olajba oltárkép

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak biboros hercegrimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Taziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császska Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), keresztet aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegé- nyebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

magas entm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök bece van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
----------	-------	-------	-------	-------	--------	--------	---------

Poichromozott fa-szobrok,	magas entm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
aranyozott széll	korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Kiadja: az Erdélyi Romai Katolikus Irodalmi Társulat.

Nyomatott Papp György könyvnyomtató intézetében Gyulaféhvárt.